

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 Stockholm

Remissyttrande

Ny dataskyddslag (SOU 2017:39)

Er ref: Dnr Ju2017/04264/L6

Vårt diarienumr: R-890-2017

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företräder 11 000 små, medelstora och stora företag med nära 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel ansluter sig till vad som har framkommit i remissyttrandet från Föreningen Svenskt Näringsliv. Svensk Handel vill dock särskilt lyfta fram vissa för handelns företag särskilt viktiga frågor.

Sammanfattningsvis anför Svensk Handel

- att behandling av uppgifter om misstanke om brott/lagöverträdelse inte omfattas av regleringen i art 10 och därför inte heller ska omfattas av den svenska dataskyddslagen,
- att det införs en generell bestämmelse som möjliggör för företag att vid internationella transaktioner följa internationella förpliktelser och åtaganden i form av spärllistor i syfte att motverka grov organiserad brottslighet,
- att en bestämmelse om absolut sekretess för personuppgiftsincidentrapportering, förhandssamråd och tillståndsgivning vid tillsynsmyndigheten införs, samt

- att föreslagen preskriptionstid (7:3 dataskyddslagen) bör vara tre år samt att den även bör omfattas skadeståndsanspråk från enskilda.

Svensk Handel tillstyrker

- att myndigheters verksamheter omfattas av dataskyddsförordningens sanktionssystem,
- att personnummer ska få behandlas under samma förutsättningar som enligt personuppgiftslagen då personnummer och/eller samordningsnummer är av väsentlig betydelse för handelsföretag i syfte att identifiera såväl kunder som anställda, samt
- att det i den svenska lagstiftningen införs en möjlighet till behandling av känsliga uppgifter inom arbetsrätten (jfr föreslagen bestämmelse 3.2). Dock behöver den föreslagna säkerhetsåtgärden att känsliga uppgifter endast ska få överlämnas till tredje part om det föreligger en skyldighet eller ett uttryckligt samtycke från den registrerade belysas närmare.

Synpunkter på utredningens förslag

Sekretess hos tillsynsmyndigheten

Svensk Handel anser att det föreligger ett stort behov av att absolut sekretess föreligger hos tillsynsmyndigheten avseende incidentrapportering, förhandssamråd och tillståndsärenden. Utredningen menar att den befintliga sekretessbestämmelsen är tillräcklig för att skydda konfidentiell information. Svensk Handel delar inte den uppfattningen.

Svensk Handel ansluter sig till Datainspektionens uppfattning i frågan så som den kommit till uttryck i skrivelsen till justitiedepartementet "Vissa frågor om sekretess med anledning av EU:s dataskyddsreform" (2017-07-07, dnr 1704-2017).

Att uppgifter om ett företags inlämnade incidentrapporter blir offentliga verkar kontraproduktivt med dataskyddsförordningens syfte. Redan uppgifter om att ett företag har rapporterat incidenter

till tillsynsmyndigheten riskerar att ha påverkan på företagets ställning på marknaden och dess möjligheter att konkurrera. I vissa fall är detta helt i överensstämmande med syftet till regleringen men i många fall riskerar det att bli en "bestraffning" för företag som följer regelverket och har rutiner på plats för att fullgöra sina skyldigheter. Detta eftersom de aktörer som inte incidentrapporterar trots att incidenter har inträffat kommer för övriga marknaden att framstå som säkrare och "duktigare på dataskydd" än de som rapporterat. I praktiken kommer det att vara omöjligt för en tillsynsmyndighet att upptäcka aktörer som borde ha incidentrapporterat varför detta är en reell risk. Svensk Handel menar att företag som är beroende av marknads förtroende för sin verksamhet tvingas att välja mellan att följa regelverket nogsamt och förlora sin ställning på marknaden. I dagens samhälle där nyheter sprids fort i digitala och sociala kanaler blir detta allt mer avgörande.

Vidare medför uppgifternas offentlighet ytterligare säkerhetsrisker t ex i form av dataintrång, hackerattacker och spionage.

Offentlighet avseende incidentrapportering mm är inte något som föreskrivs på EU-nivå utan det är snarare en ren följd av vår offentlighetsprincip. Svensk Handel kan inte se att det skulle vara alltför inskränkande i offentlighetsprincipen att föreskriva absolut sekretess hos tillsynsmyndigheten i dessa fall.

Uppgifter om brott och lagöverträdelser som innefattar brott

"Under kontroll av myndighet"

Av dataskyddsförordningens art. 10 framgår att uppgifter om brott och lagöverträdelser som innefattar brott (utredningens begrepp) endast får behandlas under kontroll av myndighet. Den av utredningen föreslagna lydelsen i 3:9 dataskyddslagen begränsar detta till att sådan behandlingen endast får göras av myndigheter.

Svensk Handel menar att detta är en överimplementering av dataskyddsförordningen, möjligen på grund av en vilja att föreslå en reglering som följer vad som föreskrivits i personuppgiftslag. Genom dataskyddsförordningen ska hela EU:s dataskyddsreglering harmoniseras varför en så konform tolkning som möjligt behöver

göras av förordningen. Att i vissa situationer kunna behandla personuppgifter om brott och lagöverträdelser är avgörande för företags dokumentation och bevisföring vid brott, brottsmisstankar och möjlighet att fullfölja tredje lands regler för stävande och finansiering av grov brottslighet.

Vidare synes det högst betungande för såväl tillsynsmyndighet som enskilda aktörer att tillstånd ska krävas i varje enskilt fall.

Misstanke om brott eller lagöverträdelse

Dataskyddsförordningen nämner inte misstanke om brott överhuvudtaget vilket utredningen väljer att tolka som att befintlig praxis från personuppgiftslagen ska fortsätta att tillämpas tills vidare. Svensk Handel tycker att det är anmärkningsvärt att utredningen kommer till den slutsatsen utan några egentliga argument. Det är enligt Svensk Handels mening återigen en fråga om ett svenskt avsteg från dataskyddsförordningen. Det är av yttersta vikt att det finns en möjlighet för personuppgiftsansvariga att, givetvis under vidtagande av säkerhetsåtgärder, få behandla uppgifter om misstanke om brott eller lagöverträdelser, inte minst inom ramen för ett anställningsförhållande.

Den av utredningen föreslagna tillämpning försvårar väsentligen förebyggande säkerhetsarbete liksom företags möjligheter att fullgöra sina skyldigheter enligt internationella regleringar och åtaganden (se vidare nedan). Som exempel kan nämnas den nya kamerabevakningslagen som föreslås underlätta för aktörer att använda sig av kamerabevakning så länge behandlingen av uppgifterna sker i enlighet med dataskyddsförordningen. För det fall det alltid är förbjudet, för alla andra än myndigheter, att behandla personuppgifter som innefattar misstanke om brott eller lagöverträdelser blir kamerabevakning omöjlig och helt utan verkan. I princip skulle i så fall krävas att all inspelning vid kamerabevakning omedelbart avslutas så fort ett brott misstänks kunna begås. Svensk Handel menar att det är orimligt och kan inte tro att detta är avsikten med varken dataskyddsförordningen, dataskyddslagen eller kamerabevakningslagen.

Svensk Handel menar att 4-5 §§ i förslaget till Förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning inte är tillräckliga för att motverka ovanstående konsekvenser. Det bör

tydligt framgå av kommande proposition att misstanke om brott och lagöverträdelse som innefattar brott inte omfattas av bestämmelserna i art. 10 dataskyddsförordningen, 3:9-10 i dataskyddslagen eller 4-5 §§ kompletterande förordning.

Internationella regleringar och åtaganden

Den föreslagna regleringen av hur behandling av uppgifter om brott eller lagöverträdelse som innefattar brott får ske försvårar väsentligt för företag som verkar på en internationell marknad, i såväl import- som exportverksamhet. En förutsättning för att kunna handla med vissa delar av världen, exempelvis USA, är att man fullgör sina skyldigheter enligt gällande spärllistor.

Utredningen har valt att inte föreslå någon generell reglering utan föreslår att varje enskild aktör behöver få ett tillstånd från tillsynsmyndigheten. Tidigare praxis på detta område har varit ytterst restriktiv. Av utredningens betänkande (sid. 195) framgår att man inte haft möjlighet att närmare utreda utsträckningen av dessa rättsliga förpliktelser. Det konstateras att den här typen av normkonflikt kan vara problematisk. Svensk Handel tycker att det är anmärkningsvärt att en så för näringslivet avgörande fråga inte har givits utrymme till vidare utredning och överväganden. Resultatet av detta kan komma att få stora konsekvenser för ett så export- och importberoende land som Sverige.

Svensk Handel ansluter sig till uppmaningen att det bör införas en reglering som ger företag rätt att behandla personuppgifter på de sätt som krävs för att kunna följa de utländska regelverken med spärllistor (skrivelse till justitiedepartementet den 5 april 2017 från Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och SOFF Säkerhets- och försvarsföretagen "Begäran om undantag från dataskyddsförordningen gällande personuppgiftsbehandling mot sanktionslistor").

Sanktionsavgifter för behandling av uppgifter om brott

Utan vidare argumentation menar utredningen att det är ett förbiseende i dataskyddsförordningen att det saknas hänvisning från art. 83 till art 10. För det fall det är ett förbiseende eller inte menar

Svensk Handel bör ankomma på EU att reda ut och i förekommande fall ändra. Återigen menar Svensk Handel att en EU-konform tolkning av dataskyddsförordningen är av högsta intresse varför den föreslagna regleringen i 7:2 dataskyddslagen bör utgå.

Preskriptionstid

Svensk Handel instämmer i vad som anförts av Svenskt Näringsliv avseende den i 7:3 dataskyddslagen föreslagna preskriptionstidens längd, d v s att den bör begränsas till tre år. Därutöver vill Svensk Handel anföra att det även finns ett behov av motsvarande preskriptionstid avseende skadeståndsanspråk som kan riktas mot den personuppgiftsansvarige från den enskilde. Detta då ett sådant anspråk kan ha samma grund. I annat fall kommer det att föreligga en fortsatt osäkerhet för personuppgiftsansvarige och behovet av bevissäkring kommer att kvarstå trots att preskriptionstiden för påförande av sanktionsavgift har löpt ut.

Arbetsgivares behandling av personuppgifter

Vad gäller arbetsgivares behandling av personuppgifter vill Svensk Handel understryka vikten av vad som framkommer i Svenskt Näringslivs yttrande om förhållandena inom svensk arbetsrätt, i synnerhet när det gäller utlämnande av uppgifter till "tredje part". Som utredningen beskriver (sid. 169) så innebär en arbetsgivares utlämnande av personuppgifter till en facklig organisation ett utlämnande till tredje part. Svensk Handel utgår från att detta även gäller en facklig företrädare, som är anställd hos den personuppgiftsansvarige. Ett motsatt synsätt skulle få den konsekvensen att den personuppgiftsansvarige hålls ansvarig för behandling av personuppgifter hos en motpart hos vilken den personuppgiftsansvarige på intet sätt kan kontrollera behandlingen.

Vidare behöver den föreslagna säkerhetsåtgärden att känsliga uppgifter endast ska få överlämnas till tredje part om det föreligger en skyldighet eller ett uttryckligt samtycke från den registrerade belysas närmare i enlighet med vad som framkommit i Svenskt Näringslivs yttrande. Det är av vikt att regelverket inte hindrar arbetsgivare och arbetstagare från att konsultera sin

arbetsgivarorganisation respektive fackförening i arbetsrättsliga ärenden. Det föreligger inte alltid en uttrycklig skyldighet att i sådana ärenden lämna ut personuppgifter till tredje part.

Att ovanstående belysning samt klargöranden görs är av största vikt för arbetsmarknadens parter och funktionen av den svenska modellen.

SVENSK HANDEL

Mats Hedenström

Anna-Karin Strömqvist

